

Hakem Öz-Yeterlilik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hakem Öz-Yeterlilik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22559>

Özet

Hakem Öz-Yeterlilik Ölçeği, spor ba?lam?ndaki hakemlerin görevlerini yerine getirme becerilerine dair sahip oldukları inanç düzeylerini ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlama çal??mas? olarak geli?tirilmis?tir. Volkan Unutmaz ve R?za Taygun Gençer tarafından 2020 y?l?nda yay?nlanan bu çal??ma, ölçeğin Türkçe popülasyon üzerindeki psikometrik özelliklerini incelemiştir. Ölçek, özellikle spor bilimleri alanında, hakemlerin görev öz-yeterliliklerini de?erlendirmede güçlü bir araç sağlamayı amaçlamaktadır.

Ölçek, Bandura'nın sosyal bilişsel teorisine dayanarak, hakemlerin kar??la?abilecekleri zorluklar kar??s?nda ne kadar ba?arılı olacaklarına dair kişisel inançlarını nicel olarak belirlemeyi hedefler. Bu sayede, spor psikolojisi ara?tırmalarında ve hakem e?itim programlarının geli?tirilmesinde temel bir ölçüm aracı olarak kullanılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Hakem, Öz-Yeterlilik, Ölçek, Spor Psikolojisi, Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Hakem Performansı.

Yazarlar

Volkan Unutmaz, R?za Taygun Gençer

Amaç

Hakem Öz-Yeterlilik Ölçeği'nin temel amacı, spor müsabakalarında görev alan hakemlerin mesleki yeterlilikleri ve görevlerini ba?arılıya yerine getirebileceklerine dair kişisel inançlarını bilimsel olarak ölçmektir. Bu uyarlama çal??mas?, uluslararası alanda kullanılan geçerli bir araç Türk kültürüne kazandırmayı hedeflemiştir.

Ölçek, spor psikolojisi ara?tırmacılarına ve spor yöneticilerine, hakem e?itim programlarının etkinliğini de?erlendirme ve hakem performansını etkileyen bilişsel faktörleri anlama konusunda somut veriler sunmaktadır. Bu sayede, hakem gelişimine yönelik stratejiler daha bilimsel temellere dayandırılarak oluşturulabilir.

Yapı

Ölçek, Albert Bandura'nın sosyal bilişsel teorisinin temelini oluşturan öz-yeterlilik (Self-Efficacy) yapısallık kavramını ölçmektedir. Öz-yeterlilik, bireyin belirli bir görevi ba?arılıya tamamlama yeteneğine olan inancıdır.

Hakem Öz-Yeterlilik Ölçeği bağlamında, bu yapı; basketball'da doğru karar verme, maç kontrolünü sürdürme, oyuncu ve antrenörlerle etkili iletişim kurma ve kural bilgisini uygulama gibi spesifik hakemlik görevlerine ilişkin bireysel inançlar kapsamaktadır.

Geçerlik

Unutmaz ve Gençler (2020) tarafından yürütülen çalışmada, Hakem Öz-Yeterlilik Ölçeği'nin Türkçe formunun yapısal geçerliliği incelenmiştir. Her ne kadar orijinal kaynakta detaylı bilgi belirtilmese de, uyarılma çalışmaları'nda genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak orijinal ölçek yapısının korunduğu gösterilmeye çalışılmıştır.

Bu psikometrik analizler, ölçeğin hakem öz-yeterliliğini ölçme amacına uygun olduğunu ve teorik yapıyı temsil ettiğini kanıtlamak için kritik öneme sahiptir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) ve muhtemelen test-tekrar test yöntemleri kullanılarak rapor edilmiştir. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı (hakem öz-yeterliliği) ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Uyarılma çalışmaları'nın başarısı, elde edilen güvenirlik katsayılarının kabul edilebilir akademik standartların üzerinde olmasına bağlıdır. Bu, ölçeğin zaman içinde ve farklı denek gruplarında istikrarlı sonuçlar verdiğini garanti eder.

Faktör Analizi

Hakem Öz-Yeterlilik Ölçeği'nin faktör yapısının incelenmesinde, genellikle açmılayıcı veya doğrulayıcı faktör analizleri uygulanmıştır. Bu analizler, ölçeğin orijinal yapısında bulunan alt boyutların (eğer varsa) Türkçe formda da korunduğunu teyit etmeyi amaçlamaktadır.

Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin hakemlik görevlerine özgü farklı yeterlilik alanları (örneğin, teknik karar verme yeterliliği, çatışma yönetimi yeterliliği) birbirinden bağımsız ve anlamlı bir şekilde ayrıştırıp ayrıştırmadığını ortaya koyar. Bu yapısal doğrulama, ölçeğin teorik temellerini güçlendirir.

Araç

Ölçek Çeşidi: Uyarılma

Format: Genellikle 5'li veya 7'li **Likert** tipi derecelendirme (Kaynakta belirtilmemiştir, ancak öz-yeterlilik ölçekleri için standarttır.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Spor Hakemleri

Yaş Grubu: Yetişkin (18 yaş ve üzeri)

Popülasyon Detayları: Çeşitli spor dallarında aktif olarak görev yapan profesyonel ve amatör hakemler.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle bireysel doldurma.

Anahtar Kelimeler

Spor Bilimleri, Hakemlik, Öz-Yeterlilik, Uyarlama, Ölçme Aracı, Performans.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Sorumlu yazar için: volkanunutmaz@gmail.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

izinler, Ücret ve Test Yolu

Test Yolu: 2020 (Türkçe Uyarlama Çalışması)

Kullanım izinleri ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanım için sorumlu yazar Volkan Unutmaz ile iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Unutmaz, V., ve Gençler, R.T. (2020). Hakem Öz-Yeterlilik Ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 94-102. DOI: [10.30769/usbd.758846](https://doi.org/10.30769/usbd.758846)

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [hakem-oz-yeterlilik-olcegi-toad.pdf](#)

Hakem Öz-Yeterlilik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, sağlanan orijinal kaynak metinde aşağıya listelenmemiştir. Maddelere ulaşmak için lütfen yukarıda belirtilen referans makaleye veya sorumlu yazar ile iletişime geçiniz.